

25 JANUARI 2014

Het toezicht op ons voedsel faalt

HANS BAAIJ Januari 2014

Het gaat niet goed met het toezicht op ons voedsel, constateert de nieuwe FTM-columnist Hans Baaij van stichtingen Dier&Recht en Varkens in Nood. Hij beschrijft een korte, recente geschiedenis van het functioneren van de Voedsel en Waren Autoriteit.

HANS BAAIJ

Het aantal wetsovertredingen tegen dieren in Nederlandse vleesindustrie is volgens columnist Hans Baaij verbijsterend, toch wordt er amper tegen opgetreden. Met dank aan de Nederlandse overheid.

Begin dit jaar verscheen een van Dier&Recht/Varkens in Nood over het grote aantal overtredingen in de vee-industrie. De conclusie was dat boeren het afgelopen jaar minimaal 2,7 miljard keer de dierenwelzijnswetten hebben overtreden. Hiervan waren 500 miljoen dieren de dupe. Er werden vervolgens minder dan 100 processen-verbaal uitgeschreven zo bleek uit het jaarverslag van de Nederlandse Voedsel - en Warenautoriteit (NVWA). Het rapport 'Naleving dierenwelzijnswetgeving in de vee-industrie 2014', hierna te noemen het 'Overtredingenrapport', was mede onderwerp van een hoorzitting en een debat afgelopen week in de Tweede Kamer. Het Overtredingenrapport van Dier&Recht/Varkens in Nood is gebaseerd op tientallen onderzoeken van met name de Universiteit Wageningen (WUR). De belangrijkste informatie is te vinden in de 'Ongerief'-rapporten van de WUR. 'Ongerief' is de wetenschappelijke term die de landbouwwereld gebruikt voor pijn of leed. De veesector heeft meer van die termen: 'uitval' zijn dieren die dood zijn gegaan/gecrepeerd. Wrak vee zijn dieren die door hun verwondingen of ziekte niet meer overeind kunnen komen; door staatssecretaris Atsma (CDA) ooit 'liggend vee' genoemd

'Liggend vee'

De Ongerief-rapporten (en) van de Universiteit Wageningen geven per diersoort in welke mate er sprake is van pijn, ziekte of leed, hoe ernstig en hoe langdurig het ongerief is en het percentage dieren dat aan het ongerief lijdt. Ook geven de rapporten aan wat de oorzaak is en welke oplossingen er (eventueel) mogelijk zijn. De onderzoeken werden gedaan in opdracht van het Ministerie van Landbouw - dat tegenwoordig onder Economische Zaken ressorteert - en uitgevoerd door gerenommeerde wetenschappers. De resultaten logen er niet om. De rapporten uit Wageningen stelen bijvoorbeeld dat 74% van de zeugen maagafwijkingen heeft, zoals maagzweren. Zeugen zijn de varkens die grote aantallen biggen produceren. Door de slechte leefomstandigheden, stress en het eenzijdige voedsel krijgen de zeugen maagzweren. Aan het vastgesteld ongerief koppelt Dier&Recht/Varkens in Nood dan vervolgens de EU Richtlijn 98/58/EG en ziedaar, bijna 1 miljoen overtredingen. Bij kippen schieten de aantallen rap omhoog: zo heeft 64% van de vleeskuikens brandwonden aan de voetzolen; 20% aan de hakken en 6,5% ook op de borst. Deze brandwonden worden veroorzaakt doordat de dieren op strooisel zitten (lopen kunnen ze vaak niet) dat bevuild is met hun eigen ontlasting. Het bijtende ammoniak in deze ontlasting tast de huid aan. Dit is onder andere in strijd met EU Richtlijn 2007/43/EG artikel 3 j. bijlage I punt 3 die eist dat alle vleeskuikens permanent toegang moeten hebben tot droog en los strooisel op de vloer. Dat is dus niet het geval en hopla; 65% maal zeg 450 miljoen kippen per jaar, dat maakt iets van 290 miljoen overtredingen per jaar!

Plofkip met brandwonden aan onderkant poten vanwege smerig strooisel

Dat dieren niet als individu gezien worden, heeft natuurlijk alles te maken met de omvang van onze moderne vee-industrie. Er zijn in Nederland bijna 600 bedrijven met vleeskippen met gemiddeld zo'n 75.000 vleeskuikens. Daar een vleeskuiken zo'n 42 dagen leeft, gaat het per bedrijf om 650.000 vleeskuikens per jaar. Deze aantallen zijn bijna niet te bevatten, zeker niet als men bedenkt dat ieder dier volgens de Wet Dieren een individu is, met een eigen belang (intrinsieke waarde) en met rechten zoals een goede verzorging en het gevrijwaard mogen blijven van pijn. We hebben het over immense aantallen dieren, die vaak meerdere van dit soort wetsovertredingen te verstouwen krijgen. Let op, het gaat het dus niet over kleine, kale hokken, over dieren die nooit buiten komen of over dieren die al op heel jonge leeftijd worden weggehaald bij hun moeder. Dat is allemaal volgens de wet toegestaan. Het gaat hier om overtredingen van wetten die de dieren niet meer dan een minimale vorm van bescherming moeten bieden. De controle en handhaving van deze wetten is in handen van de NVWA, een onderdeel dat ressorteert onder het aloude ministerie van Landbouw dat tegenwoordig onder Economische Zaken valt. Het is natuurlijk vervelend als je als overheid door van Varkens in Nood/Dier en Recht om de oren geslagen wordt met onderzoek dat je zelf hebt gefinancierd. Dus waren de sceptische en ontwijkende reacties van de opeenvolgende staatssecretarissen Bleker en te verwachten en ging ook minister Kamp de bevindingen van het onderzoek. Staatssecretarissen Bleker en Dijkema menen dat wat Dier&Recht/Varkens in Nood een overtreding vindt, geen overtreding is. Ze stellen dat er pas sprake is van een overtreding wanneer de NVWA dit heeft geconstateerd. Ook stellen ze dat wetenschappelijke onderzoek niet geëxtrapoleerd kan worden naar overtredingen. Dus als

praktijkonderzoek van de Universiteit Wageningen uitwijst dat tot 30% van de varkens longvliesontsteking heeft door de slechte lucht in de stallen, dan is dat volgens de staatssecretarissen pas een overtreding als de NVWA dit heeft geconstateerd. Frappant is dat de NVWA helemaal niet op luchtkwaliteit controleert en er op deze wijze ook nooit overtredingen gevonden zullen worden. De NVWA is – zo bleek onder andere uit van journalist Marcel van Silfhout – kapot bezuinigd. Deze zwaar onderbemande “autoriteit” controleert uitsluitend op eenvoudig meetbare zaken zoals de spleetbreedte van de roosters, de oppervlakte van de hokken en of de dieren water hebben. Op varkens met longvliesontsteking, kalveren met longproblemen, kippen met brandwonden en koeien met melkziekte, is geen enkel toezicht. Ondanks de zéér beperkte controle willen de staatssecretarissen ons doen geloven dat de NVWA een reëel beeld heeft van het aantal overtredingen. Dat gelooft zelfs de NVWA niet zo liet NVWA directeur-generaal Harry Paul tijdens de hoorzitting in Tweede Kamer op 3 september weten. Een andere overheidsverweer is dat als 100.000 vleeskuikens brandwonden hebben, dit slechts als één overtreding te zien. De overtreding is dan per boer en niet per dier. erkent evenwel dat dieren een eigen intrinsieke waarde hebben. Logisch gevolg is dat er dan per dier gerekend moet worden. Maar zodra de erkenning van de intrinsieke waarde van het dier gevolgen krijgt, zoals dat bij enorme aantallen overtredingen het geval is, wordt dit onmiddellijk . Ook stelt minister Kamp in aan de Kamer dat nog al wat wetten ‘door de grote aantallen dieren praktisch niet uitvoerbaar zijn.’ Zo eist de wet dat dieren twee maal dagelijks gecontroleerd worden en dat zieke of gewonde dieren verzorgd worden. Probeer dat maar eens te doen bij tienduizenden dicht op elkaar gestapelde vleeskuikens, waarvan een aanzienlijk deel ziek, zwak of gewond is. Veel varkenstallen zijn volledig geautomatiseerd en personeel gaat er maar eens in de paar dagen langs (o.a. om dode dieren op te halen). De wet wordt zo structureel aan de laars gelapt en controle daarop ontbreekt volledig. Als overheid kom je er zo wel. Ontkennen dat dieren een eigen, individueel belang hebben: dat scheelt al gauw een factor duizend tot tienduizend. De wetenschap negeren, de en inspecteurs niet laten controleren en een groot deel van de wetgeving laten negeren. Zie daar het eindresultaat: van de 2,7 miljard overtredingen die Dier&Recht/Varkens in Nood op basis van wetenschappelijk rapporten vaststelt, blijven er minder dan 100 over. Het Overtredingenrapport toont aan dat minimaal één miljoen varkens ademhalingsproblemen en (pijnlijke) long(vlies)ontstekingen hebben door de slechte lucht in de stallen. Ook hebben veel varkens door de ammoniak oogaandoeningen. Het gaat daarbij niet om peanuts. Ik wijs u op beelden in de onderstaande reportage.

Normale mensen die een een niet goed geventileerde varkensstal binnen komen, houden het daar maar een korte tijd vol. Daarna begint de kriebelhoest gevolgd door een branderig gevoel in de keel. Nog dagen later stinken haren en kleren. Dat de zeer zindelijke varkens met hun gevoelige neuzen en relatief kleine longen dag in dag uit in de stank van hun eigen mest staan, is absoluut verwerpelijk en zoals gezegd in strijd met de wet. Feit is evenwel dat de NVWA in 2013 niet één overtreding van het stalklimaat heeft vastgesteld terwijl er dus één miljoen varkens long(vlies)ontsteking en ademhalingsproblemen hebben. In de debatten die afgelopen week in de Kamer werden gehouden, kwamen zowel de staatssecretaris als de van de NVWA met allerlei toezeggingen. Het verbeteren van de slechte mentaliteit van NVWA-ers, in het bijzonder het gebrek aan motivatie van NVWA inspecteurs om toezicht te houden op dierenwelzijn, heeft absolute prioriteit, zo liet NVWA-directeur-generaal Harry Paul weten. Staatssecretaris Dijkzema komt haar toezeggingen regelmatig na,

en lijkt anders dan haar voorgangers, oog te hebben voor dierenleed, maar de geschiedenis van de NVWA is helaas .

youtube: mishandeling koeien veemarkt 2016
<https://www.youtube.com/watch?v=rBil7qhDy1Q>

RTL Nieuws september 2013

Het toezicht van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) schiet ernstig tekort. Dat blijkt uit het onderzoek 'Uitgebeend' van de stichting Maatschappij en Veiligheid. Volgens de stichting kan de warenautoriteit een groot voedselschandaal niet aan.

Het onderzoek, uitgevoerd onder leiding van Pieter van Vollenhoven, stelt dat de afgelopen 10 jaar zo veel is bezuinigd op de NVWA dat het instituut nauwelijks ergens de tanden in kan zetten. Ook het onderbrengen van de NVWA in 2003 bij het ministerie van Landbouw (nu Economische Zaken) is een grote fout geweest, aldus de onderzoekers.

Speelbal van de politiek

Het aantal werknemers van de dienst halveerde bijna van 3700 naar 2175. Daardoor is een hoop kennis en ervaring verloren gegaan. "De in mankracht vrijwel gehalveerde inspectiedienst is een speelbal geworden van ministeries en politiek en daarmee onvoldoende onafhankelijk en gezaghebbend," aldus onderzoeker Marcel van Silfhout.

Er gaat volgens de onderzoekers nauwelijks nog een afschrikwekkende werking uit van de inspecties van de NVWA. De risico's zijn daardoor groter als het gaat om het ontstaan van voedselincidenten.

Vooraf het wegvallen van kennis binnen de NVWA en de sterk verminderde inspecties ziet de stichting als een groot probleem. Die zouden hebben bijgedragen aan recente incidenten, zoals onvoldoende toezicht op slachthuizen, het falen van de overheid tijdens de grote Q-koortsuitbraak, het massale gebruik van antibiotica in de veesector met opkomende gevaarlijke

antibioticaresistente bacteriën. Ook de opmerkelijk grote omvang van de laat ontdekte paardenvleesaffaire komt deels door het gebrekkige toezicht van de warenautoriteit .